

Сања Игњатовић

Рецензија уџбеника

THE LITERARY CAN OF WORMS: INTRODUCTION TO LITERARY STUDIES

Књига др Сање Игњатовић под насловом *The Literary Can of Worms: Introduction to Literary Studies* обиман је и систематичан уџбеник настао као резултат рада на пројекту Научна сазнања у областима Англистичке лингвистике и Англо-америчке књижевности и културе и примене у настави, који се реализује на Филозофском факултету Универзитета у Нишу (бр. 423/1-3-01). Овај свеобухватни и амбициозно осмишљен уџбеник чине две главне целине, а са пратећим елементима – садржајем, уводом, закључком, литературом и индексом имена и појмова – рукопис запрема укупно 291 страну куцаног текста. Уџбеник је намењен студентима енглеског језика и књижевности којима ће теоријску и критичку димензију студија књижевности приближити приступачним, али интелектуално изазовним приступом концептима приповедања, књижевне теорије и критичке анализе.

Први део овог уџбеника конципиран је тако да садржајно и структурно прати програм рада на предмету Увод у студије књижевности. Овај део књиге посвећен је основама студија књижевности и почиње уводом, у којем је приповедање представљено као основна људска активности, илуструјући како наративне структуре обликују нашу перцепцију стварности. Сања Игњатовић потом сеже у наративно размишљање и когнитивне основе приповедања показујући тако утицај и значај који приповедање има на сећање, идентитет и културу уопште, чиме уводи даљу анализу књижевности и преиспитивање њених граница и односа са културом.

Темељно су анализирани концепти као што су фикционалност, књижевне конвенције и књижевне компетенције, чиме се студентима пружа увид у то како књижевност функционише, не само као естетски него и као културолошки артефакт. Следећи значајни сегмент овог дела покрива теорију жанра и основне елементе књижевног текста, укључујући концепте приповедања, фокализације и темпоралности, пружајући солидну основу за критичко тумачење књижевног дела. Уз књижевне и реторичке механизме и технике који обликују значења унутар текста, ова целина уџбеника систематично представља и опште карактеристике прозе, поезије и драме, предочавајући аналитичке методе за приступ њиховим особеностима. Интегрисањем текстуалних примера и практичне анализе, овај сегмент књиге студентима пружа директан увид у поље књижевне критике.

Међу примарним предностима овог дела уџбеника може се издвојити јасноћа и приступачност. Студије књижевности могу се чинити сувише захтевним и сложеним студентима, нарочито на нижим годинама студија због сложених теоријских концепата и

захтевне терминологије. Међутим, Сања Игњатовић вешто демистификује ово поље користећи добро познате примере и практичну примену. Она, на пример, повезује анализу књижевног дела са свакодневним искуствима, рекламирањем и дигиталним медијима, показујући како наративне структуре прожимају све сегменте живота. На крају сваког поглавља дат је кратак уобличени преглед кључних елемената (*Kurzgesagt*), што додатно олакшава разумевање садржаја. Још једна значајна особеност јесу препоруке за читање, којима се студенти упућују на даље самостално истраживање, чиме осим извора материјала и информација, уџбеник преузима улогу полазишта за даље истраживање.

Други део уџбеника чини садржај прилагођен коришћењу на предмету Методологија научног рада на мастер студијама. Овај део књиге фокус са основних књижевних концепата премешта на шири теоријски оквир који је обликовао савремене студије књижевности. Сања Игњатовић даје историјски преглед књижевне теорије, пратећи развој мисли током двадесетог века (и даље). У овом делу, представљајући читав низ приступа, ауторка предочава кључна теоријска промишљања значајна за савремену књижевну критику, ефектно их контекстуализујући у оквиру ширих културних и историјских покрета, што читаоцима омогућава лакше разумевање развоја студија књижевности као динамичног поља научног истраживања.

Предметна разматрања почињу појашњавањем теоријских приступа, међу којима су: феноменолошки, марксистички, психоаналитички, структуралистички, формалистички. Затим следе нова критика, модернизам, постструктуралистичке теорије, нови историцизам, теорија рецепције, постмодернизам, феминизам, постколонијалне студије и екокритика. Овај део уџбеника у приступачан преглед интегрише доприносе значајних представника, између осталих, Фердинанда де Сосира, Клода Леви Строса, Жака Дерида, Ролана Барта, Јулије Кристеве, Михаила Бахтина. Поглавља посвећена психоаналитичкој теорији укључују низ становишта, како из фројдовске и јунговске тако и из лакановске перспективе. Марксистичка критика предочена је у вези са класним поделама, идеологијом и економским структурама. Нарочито је упечатљив део посвећен феминистичкој критици, која прати развој феминистичке мисли током више таласа, од раних перспектива све до квир студија. Укључивање постколонијалних студија и екокритике додатно наглашава интердисциплинарна природа савремене књижевне анализе. Књига уводи и појмове наратологије, когнитивне поетике и могућих светова, појашњавајући савремене психолошке и когнитивне димензије књижевног тумачења. Последњи сегменти посвећени су новијим разматрањима улоге теорије и питањима релевантности и приступачности књижевних теорија у савременом и будућем контексту. Будућности теорије лежи у њеној прилагодљивости, и у том контексту Сања Игњатовић указује на потенцијале теорије свега, приступа који настоји да синтезом увида из различитих дисциплина омогући боље разумевање савремених изазова. Оваквим интердисциплинарним приступом додатно је наглашен значај књижевности у савременом академском дискурсу.

На крају следи Закључак, праћен списком коришћене литературе и индексом појмова и имена аутора.

Упркос темељној обради, материјал је уобличен у садржај приступачан студентима, без непотребног усложњавања, а ипак уз изнијансиран увид у сваки обрађени сегмент.

Књига др Сање Игњатовић под насловом *The Literary Can of Worms: Introduction to Literary Studies* добро је написан и педагошки уобличен уџбеник, који изучавање књижевности студентима представља на привлачан и приступачан начин. Његова јасна структура, уз флексибилан приступ, обезбеђује лако самостално сналажење у сложеним теоријским подручјима. Сања Игњатовић успешно је сачинила уџбеник који не само што представља увод у анализу књижевног дела него и инспирише на дубље разумевање критичког тумачења.

Овај уџбеник биће од значаја студентима енглеског језика и књижевности, као и свима онима које занима изучавање књижевности у академском контексту. Сходно наведеном, са задовољством препоручујем овај уџбеник за штампу.

У Новом Саду, 15. априла 2025. године

Проф. др Младен Јаковљевић

Катедра за енглески језик и књижевност

Филозофски факултет

Универзитет у Приштини са привременим
седиштем у Косовској Митровици